

CICERO AD COLLOQUIUM EVOCATUS

Carmen Theoderico Sacré dedicatum.

A: Dicendi unde tibi nata est tam mira facultas?	
C: Discendi quod omissa mihi est occasio nulla. «Rem teneas», Maior dixit Cato, «verba sequentur».	
Quem studio veneror, cuius vestigia servo. Privatis opibus minime fuit ille locuples, nec lucri cupidus. Fuerat res publica cordi sola viro, patriae sancto flagrabat amore. Pauper et ipse fui. Patriae tamen utilis esse ardebam. In somnis monuit me Porcius ipse: «Res iubeo, non verba sequi. Vigilare memento, ingenium exacuas, rerumque peritia crescat. Utilior ferro labor hic, pretiosior auro. Mente tibi, non vi, patriam servare licebit.»	5
A: Ille quidem, quamquam visus contemnere Graios, e Danais didicisse senex non pauca probatur. At tibi iam puero Graecos placuisse magistros suspicio. C: Haud spreui Romana exempla. Trahebat me ingenium Antoni, Crassus venerabilis arte. Qui tamen externos mihi commendare magistros non dubitat: «Musarum acuat tibi filius aurem Archias; Aesopo gestûs polienda venustas!» Imprimis Molon docuit me mitius uti voce mea. Sine quo patriae servire nequirem.	15
A: Te multum video Graecis debere magistris. C: Unum etiam maius: sapientia summa Platonis, qua sine nec patriae neque amicis utilis essem.	20
A: Vix credo: procul a vitâ sophia ista remota est. C: Nil tamen utilius! Nulla esset copia fandi ni tu, docte Philo, dubitandi fide magister, Socraticus vere, meditari me docuisses non tantum mea verba, sed et contraria, summâ cum curâ, promptum partem pugnare in utramque. Sic ego, molitur quidquid pars altera, mente anticipans, cunctis sum respondere paratus.	25
His sine exercitiis esset facundia nulla.	30
A: Sic tibi rhetoricae facta est sapientia mater. C: Nec tantum eloquii, vitae dux maxima mansit.	35

Cuncta etenim ad vitam sophiae praecepta referri
 certus eram: ratio et privata et publica frenat. 40
 Res etenim cunctas, divina humanaque nosse
 et rerum causas, tempus quid postulet ipsum
 perspicere illa docet. Consul neque gente neque armis
 sed sola vigili confisus mente labantem
 servavi patriam, iuris legumque pudorem.
A: Victae iaces, Catilina, haud victa audacia! **C:** Quare 45
 ulterius quaero, fundamina quomodo firmem
 rerum nostrarum. Valuit concordia Romae,
 dum terrent hostes. Victa Carthagine rixae
 natae inter cives. Tantum sua cuique placebant
 commoda, non patriae. Consensus ut ille salutis 50
 communis redeat, praebet sapientia Graeca
 arma homini: regnet ratio, non caeca cupido.
 Se noscat, simul et leges moresque paternos
 quisque suo studeat stabilire in pectore civis!
 «Vixisti tibi, non patriae satis, inclute Caesar», 55
 heu frustra suasi. Totum qui vicerat orbem,
 se tamen excepto, sapientia defuit illi.
 Ultima spes in te posita est, Romana iuventus:
 quod superest vitae vobis impendere curo!
 Utile Graeca tulit quidquid sapientia vitae 60
 librorum in magnum libuit contexere corpus.
 «Sit notus sibi quisque!» monent Academica scripta.
 Quae bona, quae non sint, libri *De finibus* edunt.
 Quas natura ferat leges, Cicero ipse revelo.
A: Hunc legum fontem populi communiter unum 65
 inveniant, quem nunc orbi tua scripta recludunt!
C: Scipio, quid mundus, pandit, quae publica res sit.
 Dum tibi amicitiae laudantur vincula, Laeli,
 canities viridis fert gaudia sera Catoni.
 Dum dubitans quaero, quae sit natura deorum: 70
 perspicio numen cunctis a gentibus unum
 iure coli. **A:** Quod Christicolis hodieque probatur.
 Qui tibi amor patriae, nobis fratrisque Deique.
 Iam fit, quod tua mens providerat; unius orbis
 civibus est cunctis custodia tradita mundi. 75
C: Quinque libris studui medicamina ferre dolori.
 Post mortem natae, qua nil mihi carius umquam,
 ipse mihi non erubui solacia ferre.

A: Heu! Impugnatos, non victos multa dolores
 littera testatur. Doctorum stulta caterva 80
 pro quo te improbat et clamat minus esse virilem.
 At mihi carior es tanto: tua littera mecum
 sic loquitur, praesens videaris ut edere voces.
 Morte tamen tua mens animosior extitit ipsâ:
 celsa tyrannorum cecidisti victima: sanctae 85
 magnanimum libertatis testatus amorem.

C: Filius accepit libros, quem grandior annis,
 officium quid sit, doceo. A: Tibi gratulor: ille
 factus et est consul. Post quem per saecula multa
 milia te iuvenum legerunt non sine fructu. 90
 Cum nil suave sonet doctorum cetera turba,
 difficilem perhibens sophiam, lima que carentem,
 haud iniucunde loquitur sapientia vestra,
 et pulchra apparet Virtus, non hispida. Per te
 accensa est quam magna cohors illius amore! 95
 Mente Augustinus revocata a sensibus auxit
 iustorum numerum. Tua quod sapientia fecit:
 conversionis erat tuus ille *Hortensius* auctor.
 Te probat ex aequo Voltarius atque Lutherus,
 te rex commendat Fridericus saepe legendum. 100
 Quorum consilium docta ignorantia sprevit:
 lingua quidem multis laudatur, mens tua paucis.

C: Nil mea lingua foret, ni mens moderamen haberet.
 A: Vox tua vas sophiae: doctorum lingua remansit.
 Quae fuerat Latii, terrarum possidet orbem. 105
 Quae sine te cum Caesaribus neglecta perisset,
 morte caret: per te tenet hanc Sapientia sedem.

Heidelberg*

MICHAEL VON ALBRECHT

ABSTRACT:

In this poetical dialogue in Latin hexameters the author portrays himself in conversation with Cicero about the greatness of the latter's works and their influence on posterity.

KEYWORDS:

Cicero, his works' importance and influence.

* L'autore ci ha autorizzato a pubblicare questa sua composizione il 3 gennaio 2021, giorno del 2.127° anniversario della nascita di Cicerone, ad Arpino, il 3 gennaio del 106 a.C.